

Εκεί όπου ξεκίνησε ο αγώνας. Οι Έλληνες στη Μολδοβαλχία [1].

Γράφει ο Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού.

Ένας ιδιαίτερος συναισθηματικός δεσμός μας συνδέει με τις περιοχές της Βλαχίας και της Μολδαβίας, εδάφη που ανήκουν σήμερα στη Ρουμανία. Αυτοί είναι οι τόποι από πού ξεκίνησε η ελληνική επανάσταση του 1821, μόνο που η εξέλιξη της εδώ δεν ήταν ευτυχής και πνίγηκε στο αίμα για συγκεκριμένους κοινωνικούς και γεωστρατηγικούς λόγους (εδάφη που ευνοούν τους οργανωμένους στρατούς, όπως ο Τουρκικός, μικρή σχετικά απόσταση από την Κωνσταντινούπολη κ.ά.).

Οι Έλληνες που βρέθηκαν στα μέρη αυτά, προήρχοντο από διαρκή μεταναστευτικά ρεύματα από τον ευρύτερο ελλαδικό χώρο, ιδιαίτερα όμως από την Ήπειρο. Οι δύο ρουμανικές ηγεμονίες, της Βλαχίας και της Μολδαβίας, από τις οποίες γεννήθηκε το σύγχρονο ρουμανικό κράτος, απετέλεσαν ισχυρό πόλο έλξης για πολλούς Ηπειρώτες που αποφάσισαν να απομακρυνθούν από την πατρώα Γη, με σκοπό να προκόψουν οικονομικά και κοινωνικά αλλά και να βρουν καταφύγιο από την οθωμανική καταπίεση.

Τι καθιστούσε τόσο ελκυστική την περιοχή αυτή;

Καταρχάς, τα εύφορα εδάφη της που ευνοούσαν την παραγωγή σιτηρών καθώς και το αντίστοιχο εμπόριο. Παράλληλα, ήταν εφικτή η εκτροφή προβάτων και βοοειδών. Όλα αυτά βέβαια δεν θα είχανε μεγάλες προοπτικές εάν δεν υπήρχε διαθέσιμο ένα πολυπληθές και φτηνό εργατικό δυναμικό. Η κοινωνία των περιοχών αυτών δεν οδηγήθηκε στην δημιουργία αστικής τάξεως, καθώς παρέμεινε μέχρι και τον 19ο αιώνα φεουδαρχική, διατηρώντας διαθέσιμες μεγάλες εργατικές μάζες.

Ευνοϊκές υπήρξαν και οι πολιτικές συγκυρίες: ήδη από τον 14ο αιώνα, η Βλαχία και η Μολδαβία άρχισαν να εντάσσονται στη σφαίρα της οθωμανικής επιρροής, κάτι που είχε ως επακόλουθο το ανοιχτό εμπόριο με τις υπόλοιπες περιοχές της οθωμανικής αυτοκρατορίας, προσφέροντας στους Έλληνες την ευκαιρία να λειτουργήσουν ως μεσάζοντες. Όπως ξέρουμε, πολύ σύντομα, ήδη από τον 15ο αιώνα, η Ρωμιοί, με την φιλομάθεια τους, ήταν σε θέση να καταλαμβάνουν καίριες θέσεις στην οθωμανική γραφειοκρατία και να έχουν πρόσβαση στις ανώτατες βαθμίδες της κρατικής μηχανής, κάτι που ήταν πολύτιμο για τους παραγωγούς της Μολδοβλαχίας. Όταν μάλιστα, στα τέλη του 17ου αιώνα και μετά, η περιοχή της Τρανσυλβανίας ενώθηκε με τη Μολδοβλαχία, ανοίχτηκαν νέες προοπτικές και ευνοήθηκαν ακόμα περισσότερο οι ελληνικές εμπορικές εταιρείες. Ιδιαίτερα από τον 18ο αιώνα αυτό και μετά, η επικοινωνία μέσω των καραβανιών, κυρίως μεταξύ Μολδοβλαχίας και Ηπείρου, ήταν συνεχείς και άκρως προσοδοφόρα, με ονομαστούς εμπόρους όπως ο θρυλικός Ρόβας που αποθανάτισε η δημοτική Μούσα:

**Ο Ρόβας ε Ρόβα μ' ξεκίνησε,
 μες την Βλαχιά να πάει,
 γεια στο Ρόβα μου,
 μες την Βλαχιά να πάει,
 πάπια χήνα μου, να 'χεις το κρίμα μου.**

**Νύχτα σελώνει ο Ρόβας τ' άλογα,
 νύχτα τα καλυβώνει,**

γεια σου Ρόβα μου,
 νύχτα τα καλυώνει,
 πάπια χήνα μου, να 'χεις το κρίμα μου.

Βάζει τα πε τα πέταλα χρυσά,
 καρφιά μαλαματένια,
 γεια σου Ρόβα μου,
 καρφιά μαλαματένια,
 πάπια χήνα μου, να 'χεις το κρίμα μου.

(<http://www.lakischalkias.gr/index.php?151,%CE%9F-%CE%A1%CF%8C%CE%B2%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B5>)

Οι πολιτικές εξελίξεις αλλά και η σθεναρή αντίσταση των κατοίκων ήταν η αιτία ώστε οι περιοχές αυτές να διατηρήσουν μία σχετική αυτονομία από την τουρκική κυριαρχία μέχρι το τέλος της τουρκοκρατίας, στα 1878. Έτσι λοιπόν, οι ρουμανικές ηγεμονίες πρόβαλαν στα μάτια των ραγιαδών, σε σύγκριση με τα δρώμενα νότια του Δούναβη, ως όαση ελευθερίας. Πολλοί μάλιστα ονειρεύονταν πως από κει θα ξεκινούσε η ανάσταση της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Δεν ήταν όμως μόνον οι εμπορικές δραστηριότητες. Σοβαρό πλεονέκτημα, ως προς την ένταξη τους στην αριστοκρατία της Μολδαβίας και της Βλαχίας, είχαν οι Έλληνες εξαιτίας της εκκλησιαστικής κοινωνίας, καθώς και οι δύο ήταν ορθόδοξες, αλλά και της αίγλης που πολλοί από αυτούς έφεραν, ως απόγονοι αρχοντικών βυζαντινών οικογενειών, κάτι που απετέλεσε καθοριστικό παράγοντα σύναψης γάμων μεταξύ γηγενών αριστοκρατών και γόνων ενδόξων βυζαντινών δυνασθειών.

Στις περιοχές αυτές βρήκαν επίσης καταφύγιο και εκπρόσωποι της βυζαντινής εκκλησίας, Πατριάρχες, Επίσκοποι, Ηγούμενοι και άλλοι κληρικοί, οι οποίοι αποζητούσαν ένα πιο ελεύθερο περιβάλλον, έστω και αν υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν εκκλησιαστικές περιουσίες, οι οποίες, ούτως ή άλλως, ήταν επίφοβες λόγω της τουρκικής αυθαιρεσίας. Προς τους κληρικούς αυτούς, οι τοπικοί ηγεμόνες αλλά και ο απλός λαός στάθηκαν γενναιόδωροι, προσφέροντάς τους οικονομική βοήθεια και αξιώματα, καθώς στα μάτια τους αποτελούσαν μέλη του ενδόξου, έστω και σκλαβωμένου, Οικουμενικού Πατριαρχείου. Το γεγονός αυτό έγινε η αιτία ώστε πολλοί αριστοκράτες από τα μέρη της Μολδοβλαχίας να ιδρύσουν και να συντηρήσουν ιερά καθιδρύματα σε πολλές περιοχές της Νότιας Βαλκανικής, ακόμη και στο Άγιον Όρος.

Έντονο ήταν επίσης και το πολιτιστικό στίγμα των Ελλήνων, καθώς οι ανώτερες κοινωνικές τάξεις εμπιστεύτηκαν τη μόρφωση των παιδιών τους σε Έλληνες λόγιους.

Σταδιακά οι Έλληνες θεωρήθηκαν ως ισότιμα μέλη της νεοϊδρυθείσης ρουμάνικης κοινωνίας λίγο μετά τα μέσα του 19ου αιώνα, απόδειξη δε αυτού του γεγονότος αποτελεί η ανάδειξη πολλών Ελλήνων στα ύψιστα αξιώματα της ρουμανικής πολιτικής.

Αυτό όμως που κυρίως ενίσχυσε τους πολιτιστικούς και συναισθηματικούς δεσμούς μεταξύ των νεοϊδρυθέντων κρατών, του

ελληνικού και του ρουμανικού, ήταν η παρουσία των μεγάλων ελλήνων ευεργετών που είχαν συγχρόνως έντονη, τόσο την ρουμανική όσο και την ελληνική εθνική συνείδηση. Πρόκειται για δεσμούς που υφίστανται μέχρι σήμερα.

[1] Βασική πηγή: Ανδρονίκου Φάλαγγα, *Μορφές Ηπειρωτών στις Ρουμανικές χώρες κατά τον Υστερο-Βαλκανικό Μεσαίωνα, Ανάτυπο από την «ΔΩΔΩΝΗ»: Ιστορία και Αρχαιολογία, τόμος ΛΓ' (2004), επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.*

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>